

דיני פורים

תשפ"ו

הרב איתן וייס, מזכיר המועצה הדתית

בס"ד

ארבע הפרשיות¹

- א. תקנו חז"ל בארבע שבתות לקרוא פרשיות מיוחדות מתוך ספר התורה, בנוסף לקריאה בפרשת השבוע.
- ב. אם יש בבית הכנסת ספר תורה אחד, קוראים את פרשת השבוע, ולאחר שגוללים את הספר לפרשיה המתאימה קוראים את הפרשיה הנכונה מתוך ארבע הפרשיות.
- ג. פרשת שקלים נקראת בשבת ראש חודש אדר או בשבת שלפניה, בשנה בה ראש חודש יחול ביום חול.
- ד. פרשת זכור נקראת בשבת שלפני פורים, וחיובה הוא מן התורה.³
- ה. ראוי לקרוא את פרשת זכור מתוך ספר התורה המהודר ביותר הנמצא בבית הכנסת.⁴
- ו. בעל הקורא יכוון להוציא את כל השומעים ידי חובתם. לפני הקריאה, רצוי להכריז ולהודיע שכולם צריכים להקשיב לקריאה ולכוון לצאת בה ידי חובתם.⁵
- ז. צריך להקפיד לקרוא את המילים בדקדוק כראוי⁶, רוב האשכנזים נוהגים לקרוא את המילים "תמחה את זכר עמלק" פעמיים, כאשר בפעם הראשונה, האות הראשונה במילה "זכר" תיקרא בניקוד צִיִּרָה (זֶכֶר), ובפעם השנייה בסגול (זֶכֶר).⁷ הספרדים אינם מקפידים על כך⁸.
- ח. מחלוקת אם נשים פטורות או חייבות לבוא לשמוע את קריאת 'זכור'⁹ לכן תשתדלנה להגיע לקריאה זו.
- ט. פרשת פרה נקראת בשבת שלפני שבת פרשת החודש.
- י. יש אומרים שגם חוב פרשת פרה היא מן התורה.¹⁰
- יא. פרשת החודש נקראת בשבת ר"ח ניסן, או בשבת שלפניה אם חל ר"ח ביום חול.
- יב. בארבע שבתות אלו, אין מזכירין נשמות, אומרים צדקתך צדק (משנ"ב) ולגבי 'אב הרחמים' מובאת במשנה ברורה מחלוקת¹¹, בלוח ארץ ישראל (טוקצינסקי) מובא שאין אומרים אב הרחמים ולא צדקתך צדק ובשבת פרה כן אומרים צדקתך צדק.
- יג. בשנה מעוברת פרשיות אלו נקראות באדר ב'.
- יד. אם קראו בטעות את אחת מהפרשיות בשבת שקודם זמנה, י"א שיחזרו ויקראוה שוב בזמנה בברכה¹² וי"א שלא יחזרו לקרותה¹³.
- טו. ישנה מחלוקת אם ניתן להעלות נער שלא הגיע למצוות למפטיר של אחת מהפרשיות הללו, ולכן רצוי להימנע מכך¹⁴.
- טז. אם לאחר שקראו את הפרשיה המתאימה מתוך ארבע הפרשיות, טענו והתחילו לקרוא את הפטרה הרגילה של השבת, יפסיקו ויעברו להפטרה הנכונה ויברך הקורא רק בסיימה, אם כבר סיימו את הפטרה, יקראו את הפטרה הנכונה ללא ברכות¹⁵.

ה' להנקם מאויביהם ומצינו כשהיו במלחמה שהיו מתעניין ... ולכן נהגו ישראל להתענות בכל שנה ב"ג באדר (כשחל בשבת מקדימים ל"א לחודש), והוא הנקרא 'תענית אסתר' כדי לזכור שה' רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו...¹⁶.

יז. זמן תענית זו הינה מעלות השחר¹⁷ ועד לצאת הכוכבים¹⁸.

יח. מעוברות, מניקות וכל חולה אפילו שאין בו סכנה פטורים מהתענית ואינם רשאים להחמיר על עצמם, אבל שאר בריאים לא יפרשו מן הציבור¹⁹.

יח. חתן וכלה בשבעת ימי המשתה וכן בעלי הברית (בריאים), חייבים בשאר הצומות הקלים ופטורים מתענית אסתר²⁰.

יט. תענית אסתר אינה תענית של אבל, לפיכך מותר לערוך אירוע חגיגי ביום התענית ואף למחמירים בכל זה בשאר התעניות²¹.

כ. אין לאכול לפני קריאת המגילה, אך למי שקשה התענית יוכל לאכול אכילה קלה כ-פירות או עוגות עד שיעור של כ'ביצה²², לאחר זמן צאת הכוכבים.

תענית אסתר

"בימי מרדכי ואסתר נקהלו היהודים למלחמה ביום י"ג באדר להילחם ולעמוד על נפשם והיו צריכים לבקש רחמים ותחנונים שיעזרם

- 1 שו"ע תרפה סעיפים א-ז
- 2 פסקי תשובות סימן קלד ד בסופו.
- 3 משנ"ב תרפה ס"ק יד
- 4 ילקוט יוסף מועדים עמוד רנח סעיף ג, מקראי קודש פורים פרק א סעיף יב
- 5 חזון עובדיה עמודים ג-ה, מקראי קודש פורים א יג והערה לד
- 6 ילקוט מועדים רנח ובהערה ו
- 7 משנ"ב תרפה ס"ק יח
- 8 מקראי קודש פורים פרק א הערה מד
- 9 חזון עובדיה פורים עמ' ט-י, מקראי קודש פורים פרק א הלכה יט
- 10 חזון עובדיה עמוד יז:יש להחמיר. הגר"מ אליהו (מקראי קודש א הערה פג):אין חובה להחמיר.
- 11 משנ"ב תרפה ס"ק יח
- 12 הגר"מ אליהו במקראי קודש פרק א הערה יב ונראה שכך גם דעת הרב נבנצאל
- 13 חזון עובדיה עמוד כו.
- 14 מקראי קודש פורים א כ והערה מז
- 15 חזון עובדיה עמוד כב, מקראי קודש פורים סעיף יב וכן בהערה כא
- 16 משנ"ב תרפו ס"ק ב
- 17 שו"ע תקנ"ב, תקסד א
- 18 שו"ע תקסב א
- 19 רמ"א תרפו ב, חזון עובדיה עמודים לז-מב,
- 20 שעה"צ תרפו, טז, וכף החיים תרפו טז וכו', חזון עובדיה עמ' מב. ולגר"א פטורים אף בצומות הקלים. ולרמ"א תרפו, ב, בעלי הברית צריכים לצום, וכן נוהגים רבים, אבל לחתן וכלה מקילים, ע"י מקראי קודש הררי ג, ז.
- 21 הליכות שלמה מועדים יח סעיפים ה-ו, שו"ת 'באהלה של תורה' חלק ב סימן קב
- 22 מקראי קודש ד ו-ז

זכר למחצית השקל

כא. נוהגים לתת בחודש אדר כסף לצדקה, זכר למחצית השקל, משום שבזמן בית המקדש היו כל ישראל שולחים בחודש אדר מחצית השקל, עבור קרבנות השנה הבאה המתחילה בחודש ניסן²³.
כב. האשכנזים נוהגים לתת את הזכר למחצית השקל בתענית אסתר סמוך לתפילת מנחה²⁴ (כשחל פורים ביום ראשון, נותנים ביום חמישי²⁵) ואילו הספרדים נהגו לתת לפני קריאת המגילה²⁶.
כג. האשכנזים נוהגים שכל אחד נותן לפחות שלוש מטבעות של חצי שקל²⁷ (מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום).
כד. הספרדים וחלק מהאשכנזים נוהגים לתת כשווי מחצית השקל של התורה, שהוא כעשרה גרם כסף טהור²⁸ - שווי מחצית השקל (למחמירים) נכון לתאריך כד שבט תשפ"ו 11/2/26: 99.3 ש"פ אתר המכון למצוות התלויות בארץ).
כה. רבים נהגו שכל אחד נותן גם עבור בניו הקטנים שאינם נותנים בעצמם²⁹ וכן עבור אשתו ובנותיו³⁰.

חובת קריאת מגילת אסתר

כו. חובה לקרוא את המגילה בלילה וביום. זמן הקריאה בלילה הוא מצאת הכוכבים עד עלות השחר. וביום, הזמן הוא מהזריחה ועד השקיעה³¹.
כז. לכתחילה, יש לקרוא את המגילה במניין. אך גם כאשר אין מניין צריך לקרוא³².
כח. גם נשים חייבות במקרא מגילה בלילה וביום³³.

כשרות המגילה

כט. יש לקרוא מתוך מגילה כשרה הכתובה על גבי קלף³⁴. אם אין בנמצא מגילה כשרה יקרא מתוך חומש או מגילה מודפסת ללא הברכות.
ל. טעות במגילה: בשונה מספר תורה, טעויות בכתיבת המגילה אינן פוסלות את המגילה³⁵ כל זמן שהטעויות אינן ברובה של המגילה ולא עניין שלם בפני עצמו, הואיל והמגילה נקראת אגרת³⁶.

סדר התפילה

לא. בערב מתפללים ערבית, קדיש (ספרדים): חצי קדיש³⁶, אשכנזים: קדיש תתקבל³⁷), קריאת המגילה עם ברכותיה. אמירת 'ארוך המן...'³⁸ (אשכנזים מתחילים בערב מ-'אשר הניא'³⁹). ואתה קדוש, קדיש שלם ללא תתקבל (לספרדים קדיש תתקבל), עלינו, קדיש יתום, ברכו.
לב. בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ, חצי קדיש, קוראים בתורה בפרשת 'ויבוא עמלק' (הספרדים קוראים פעמיים את הפסוק האחרון⁴⁰) הכנסת ספר התורה, האשכנזים קוראים את המגילה לפני 'אשרי' ו'בא לציון'⁴¹, והספרדים, לפני הפסוק 'ואתה קדוש', ואחרי קריאת המגילה ממשיכים מ'ואתה קדוש'.
לג. מוסיפים 'על הניסים' בתפילות ובברכת המזון. שכח וכבר סיים הברכה-לא יחזור⁴².

סדר הברכות וקריאת המגילה

לד. נוהגים ששני אנשים עומדים, משני צידי הקורא⁴³.
לה. לפני התחלת הברכות, נוהגים שבעל הקורא פותח את המגילה כולה, כך שתהיה פתוחה כאיגרת ע"ג השולחן ולא מגולגלת⁴⁴ (ולא תלויה בביזיון באוויר), בסוף הקריאה לכתחילה גוללים את המגילה לפני הברכה האחרונה⁴⁵ ('אבל היחידים השומעין במגילות אינם צריכים לפשוט את המגילה-משנ"ב שם).
לו. לפני הקריאה בלילה מברך הקורא 3 ברכות: 'על מקרא מגילה' שעשה נסים ו'שהחיינו'.

אחר הקריאה מברך 'הרב את ריבנו' - וזאת רק אם קרא את

המגילה בציבור⁴⁶

לז. בקריאת היום אשכנזים חוזרים ומברכים את שלוש הברכות (וטוב לכוון בברכת 'שהחיינו' על כל מצוות היום), אך הספרדים אינם מברכים 'שהחיינו' ביום⁴⁷.
לח. האשכנזים נוהגים שכל השומעים עומדים בעת שמיעת הברכות⁴⁸. אצל הספרדים, הקורא עומד, ולגבי הציבור, מצינו מנהגים שונים⁴⁹ וכל אחד ילך לפי מנהג אבותיו או רבותיו.
לט. בקריאה בציבור צריך הקורא לעמוד, אך הקורא ביחיד יכול לקרוא בישיבה, אך את הברכות יברך בעמידה⁵⁰.
מ. אחרי הברכה האחרונה אומרים: "ארוך המן, ברוך מרדכי, ארוך זרש, ברוכה אסתר, ארוכים כל עובדי אלילים/כל הרשעים, ברוכים כל ישראל/כל הצדיקים וגם חרבונה זכור לטוב⁵¹", האשכנזים אומרים זאת בערב בפיוט 'אשר הניא...' וביום אומרים רק 'שושנת יעקב'⁵² ואתה קדוש, קדיש תתקבל, ולאשכנזים ללא תתקבל.

דינים לבעל הקורא

מא. הקורא צריך לשים לב שאם היה רעש ומילים מסוימות לא נשמעו היטב (כגון בהכאת המן) שעליו לחזור שוב ולקרוא את אותן המילים⁵³.
צריך להקפיד לקרוא "ומרדכי ישב" וכן "והמן נפל" בניקוד חולף, ואם הקורא טעה, צריך לתקנו ולהחזירו⁵⁴. כמו כן, צריך להחזירו אם לא הקפיד לקרוא במלרע: "בערב היא באה

- 23 רמ"א תרצד א, חזון עובדיה קא.
- 24 רמ"א תרצד א, משנ"ב ס"ק ד, לוח א"י לטוקצינסקי ולוח דינים ומנהגים.
- 25 לוח א"י לשנת תשס"א
- 26 חזון עובדיה עמ' קא
- 27 רמ"א תרצד א, מקראי קודש ב יב
- 28 מקראי קודש ב יב בשם הגר"ע יוסף, הלכות חגים לגר"מ אליהו(אך כתב להוסיף גם מע"מ), אך בחזון עובדיה (עמ' קב) כתב לתת 9 גרם, ועיין בתורת המועדים ר"ס"ק ב
- 29 משנ"ב תרצד ס"ק ה, חזון עובדיה פרק יח הערה 30
- 30 חזון עובדיה עמ' קה, הליכות שלמה מועדים פרק יח הערה 30
- 31 שו"ע תרפז א ומשנ"ב, ילקו"י מועדים עמודים רפב-רפג
- 32 שו"ע תרצח משנ"ב ס"ק טב
- 33 שו"ע תרפז א ומשנ"ב ס"ק ח, נחלקו הפוסקים אם אשה יכולה להוציא גבר ידי חובה (שו"ע תרפז ב, חזון עובדיה עמ' נז)
- 34 שו"ע תרצא א-ב
- 35 שו"ע ורמ"א תרצג ומשנ"ב ס"ק ז-י
- 36 חזון עובדיה עמ' קא
- 37 לוח דינים ומנהגים
- 38 שו"ע תרצ טז
- 39 רמ"א תרצב א
- 40 שו"ע ורמ"א תרצג ד
- 41 לוח דינים ומנהגים
- 42 שו"ע ורמא תרצג ב, ילקו"י עמ' שט-שי והערה ג
- 43 חזון עובדיה עמ' ע, מקראי קודש ז יט
- 44 שו"ע תרצ יז ומשנ"ב ס"ק נו, מאמר מרדכי לרב אליהו פרק סד סעיף יח
- 45 שו"ע תרצ יז, משנ"ב ס"ק נז, חזון עובדיה עמ' עה
- 46 שו"ע ורמא תרצב א, חזון עובדיה עמ' פט
- 47 שו"ע ורמא תרצב א, משנ"ב ס"ק א
- 48 משנ"ב תרצ ס"ק א ושער הציון א
- 49 כף החיים תרצ ס"ק ב, ילקוט יוסף מועדים עמ' רצד כג
- 50 שו"ע ורמא תרצ א, משנ"ב ס"ק א, מאמר מרדכי לרב אליהו פרק סד י
- 51 שו"ע תרצ טז
- 52 ספר המנהגים למהריל הל' פורים סעיף ה, מאמר מרדכי סד כח
- 53 חזון עובדיה עמ' עט ועיין משנ"ב תרצ"ב ס"ק ס
- 54 משנ"ב תרצ ס"ק נא, חזון עובדיה עמ' עט-פ

ובבוקר היא שבה⁵⁵.

מב. צריך לומר לכתחילה, את כל עשרת בני המן מהמילים "חמש מאות איש" בנשימה אחת⁵⁶ עד המילה "עשרת".

רצוי שהקורא יעקוב ביד ימין בעמודה של שמות בני המן, וביד שמאל בעמודה של מילות "ואת" כדי שיקרא הכל מתוך המגילה כראוי.

מג. נוהגים לקרוא במגילה ולחזור על הפסוקים⁵⁷ המופיעים בהמשך:

א. "להיקהל ולעמוד על נפשם להשמיד להרוג ולאבד" (ח יא) וחוזרים וקוראים "...להשמיד ולהרוג ולאבד".

ב. "ואיש לא עמד בפניהם" (ט ב) וחוזרים וקוראים "ואיש לא עמד לפניהם"

ג. יש אשכנזים שנוהגים כך, גם בפסוק "ויהי כאמרם אליו יום יום" (ג ד) שחוזרים וקוראים "ויהי באמרם..."

מד. האשכנזים נוהגים שהקהל אומרים ד' פסוקי גאולה אלו בקול: "איש יהודי היה... ", "ומרדכי יצא...", "ליהודים היתה אורה...", "כי מרדכי היהודי...", והקורא יקפיד לחזור בקול על הפסוקים שהקהל אומרים⁵⁸.

הספרדים נוהגים לקרוא בקול גם את הפסוק "חמש מאות איש"⁵⁹.

מה. נוהגים שהקורא מגביה את קולו במילים "בלילה ההוא נדדה שנת המלך"⁶⁰.

מו. נוהגים לנענע את המגילה כשקוראים את המילים: "האיגרת הזאת", "איגרת הפורים הזאת"⁶¹.

דינים לציבור השומעים

מז. חובה לשמוע/לקרוא את כל המגילה, ומי שלא שמע/קרא אפילו מילה אחת לא יצא ידי חובה⁶².

לפיכך, ראוי שכל אחד מהציבור יעקוב אחרי הקורא מתוך מגילה, אפילו מודפסת⁶³, כדי שאם יפסס מילה, ישלים אותה מיד בפיו, ויקרא מתוך המגילה המודפסת שלפניו עד שידביק את הקורא.

מח. אם טעה הקורא וקרא באופן שהשתנתה המשמעות, צריך לתקן אותו ולהחזירו מהמקום שטעה⁶⁴.

מט. מתנות לאביונים: צריך לתת ביום, שתי מתנות לשני אביונים⁶⁵. מן הדין, די בפרוטה לכל עני⁶⁶, אך ראוי לתת לכל עני סכום של כמה שקלים כך שתהיה המתנה ראויה לקנות בה ארוחה⁶⁷. ניתן לחלק לעניים בפורים את דמי הזכר למחצית השקל ולצאת בכך ידי חובת מתנות לאביונים⁶⁸.

חייל/ת היודע/ת שלא יזדמנו בפניו/ה אביונים, ייתנם לפני הפורים לגבאי צדקה או לשליח, שימסרם לעניים ביום הפורים. אפשרות שניה, יפריש מעות עבור העניים בו ביום וייתנם בהמשך⁶⁹. אפשרות שלישית, שהחייל יפנה בטלפון לבני ביתו או חבריו ויבקש שיתנו עבורו מתנות עניים בו ביום⁷⁰.

נ. משלוח מנות: יש לתת ביום, לכל הפחות משלוח מנות אחד לאדם אחד. המשלוח צריך להכיל לפחות שני מיני מזון שונים⁷¹, וצריך לשלוח מכל מין כשיעור הראוי להתכבד⁷².

נא. סעודת פורים: חובה לאכול סעודה ביום הפורים⁷³, ומצוה להרבות במאכלים בסעודה זו⁷⁴ נחלקו הפוסקים אם חובה לאכול בה לחם⁷⁵, ראוי לאכול בשר בסעודה זו ולכלל הפחות עוף⁷⁶. יש לשתות יין בסעודת פורים⁷⁷, לפחות יותר מהרגלו. כל זה, כמובן למי שהיין לא מזיק לבריאותו.

חיילים ושאר תפקידים המחייבים צלילות הדעת, וכמובן למי שזה מזיק בריאותית, ייצאו ידי חובת מצווה בלגימה של מיץ ענבים. צריך לקיים את שלוש המצוות הללו דווקא ביום הפורים, אם זאת, מצווה לשמוח ולהרבות קצת בסעודה גם בליל הפורים.

אם מתחילים את הסעודה לאחר חצות היום, יתפללו מנחה לפני הסעודה⁷⁸.

כאשר חל פורים ביום שישי יש לכתחילה לסעוד את סעודת הפורים לפני חצות היום מפני כבוד השבת. אם קיים את הסעודה מאוחר יותר ונמשכה הסעודה לתוך השבת מח' אם יאמר בברכת המזון 'על הניסים' וגם 'רצה והחליצנו' או 'רצה והחליצנו' בלבד (עיין במקראי קודש פורים י"ג וי"ג ובהערות שם).

גם נשים חייבות במצוות 'משלוח מנות', 'מתנות לאביונים' וסעודת פורים⁷⁹.

זמני הפורים בפרזים ומוקפים

נב. זמני מצוות הפורים אינם שווים בכל המקומות, שכן בערי הפרזים קוראים ב"ד באדר ואילו בכרכים שהיו מוקפים חומה מימות יהושע בן נון קוראים בו בט"ו⁸⁰.

נג. ישנם מקומות בהם יש ספק אם היו מוקפים חומה מימות יהושע, ובהם קוראים מגילה ב"ד עם ברכותיה אך בט"ו בלילה וביום קוראים שוב את המגילה אך ללא הברכות⁸¹.

נד. בימינו, נוהג הדין של כרך מוקף לכל פרטיו רק בירושלים (ובשונן הבריה), דין הספקות נוהג בערים וביישובים הבאים-טבריה, חברון, שילה, שכם, יפו, לוד, עזה, צפת, עכו, חיפה, בית שאן, יריחו, באר שבע, רמלה, צור, צידון, דמשק, איזמיר ובגדד⁸².

55 חזון עובדיה עמ' פ הערה נה, מקראי קודש ז כ ובהערה עט הרב אליהו כותב שיש לחזור ולקרא שנית ללא ברכה, אך בפנינו הלכה זמנים טו ו הערה 12 כתב שנראה שאם השינוי הוא כזה שרוב האנשים אינם מבינים את הבדל המשמעות, בדיעבד אין צריך להחזיר.

56 שו"ע ורמא תרצ טו ומשנ"ב ס"ק נד

57 ילקו"י מועדים עמ' ש, פסקי תשובות תרצ ג ומביא עוד שני מקומות בהם יש שחוזרים, לוח דינים ומנהגים

58 רמ"א תרצ יז

59 מאמר מרדכי סד כג, חזון עובדיה עמ' פד

60 משנ"ב תרצ ס"ק נב, מאמר מרדכי סד כג

61 משנ"ב תרצ ס"ק נב, חזון עובדיה עמ' קח, מאמר מרדכי סד כו

62 שו"ע תרצ ג, מאמר מרדכי סד כ

63 משנ"ב תרצ ס"ק ס בשם הפרי מגדים, חזון עובדיה עמ' עט, מאמר מרדכי סד כב

64 שו"ע תרצ יד, ביאור הלכה ד"ה "אין", חזון עובדיה עמ' עט סעיף יב

65 שו"ע תרצ א

66 משנ"ב תרצ ס"ק ב

67 מקראי קודש יא ב, מאמר מרדכי סד ל

68 ביאור הלכה תרצ ד"ה "ליתן לפחות" בשם הפרי מגדים

69 שו"ע תרצ ד, מקראי קודש יא יא-יב ובהערה כז

70 פסקי תשובות תרצ סעיף ח

71 שו"ע תרצ ד, מאמר מרדכי סד לג, חזון עובדיה עמ' קכה

72 מקראי קודש יב ד ובהערה יז בשם הרב אליהו

73 שו"ע תרצ א

74 רמ"א בהקדמה לתרצה, חזון עובדיה עמ' קעג

75 חזון עובדיה עמ' קעג, מקראי קודש יג ב

76 חזון עובדיה עמ' קעג-קפ, מקראי קודש יג ג

77 שו"ע ורמא תרצ ב, חזון עובדיה עמ' קעה, מאמר מרדכי סד לו, מקראי קודש יג טו ובהערה מ-מא

78 שו"ע ורמא תרצ ב, משנ"ב ס"ק ח, מקראי קודש יג ה, מאמר מרדכי סד לד

79 רמ"א תרצ ד, משנ"ב ס"ק כה, חזון עובדיה עמ' קמ

80 שו"ע תרפח א-ו ג

81 שו"ע ומשנ"ב תרפח ד

82 במקומות הללו ישנה מחלוקת אם יש לקיים בה יום שני מספק, כל מקום וסיבתו (לדוגמא- האם לוד של ימינו נמצאת באותו מקום של לוד הקדומה?! וכדו'), ואין כאן מקום להאריך ויש לעיין לגבי כל מקום בנפרד, אך בכל המקומות הללו, ביום הראשון יקרא את המגילה עם ברכה ויקיים את כל שאר המצוות וביום השני יקרא ללא הברכות. מקראי קודש ה סעיפים ט-יא, פניני הלכה זמנים פרק יז

סעודת פורים: האבל חייב בסעודת פורים, ואם הוא נגן מותר לו לנגן שם. תפילין: אבל חייב בהנחת תפילין בפורים אפילו הוא יום ראשון של האבלות שהוא יום הקבורה, ומיהו אם הוא גם יום המיתה לא יניח תפילין אפילו לאחר הקבורה⁹³. עליה לקבר: בסיום השבעה / השלושים / היארצייט-יום השנה, יש לעלות רק לפני או אחרי ימי הפורים.

לוח זמנים לפורים תשפ"ו

פרשת שקלים - בשבת פרשת משפטים, כ"ז שבט.

פרשת זכור - בשבת פרשת תצוה י"א אדר.

תענית אסתר - יום ב' י"ג אדר.

תחילת התענית בעלות השחר - 04:35 (90 דק' לפני הנץ), 04:55 (72 דקות לפני הנץ).

סיום הצום 17:57

פורים - ג' י"ד אדר, קריאת המגילה החל משעת צאת הכוכבים ועד עלות השחר.

קריאת מגילה של יום הפורים (רביעי), החל מהנץ החמה 06:02 ועד השקיעה 17:41

פרשת פרה - בשבת פרשת כי תשא י"ח אדר.

פרשת החודש - בשבת פרשיות ויקהל-פקודי כ"ה אדר.

שאלות אקטואליות:

שאלה א: האם חרש או בעל מכשיר שמיעה חייב לשמוע את קריאת המגילה?

האם מוציא אחרים ידי חובה?

תשובה: חרש שאינו שומע כלל פטור מקריאת המגילה, אם אדם זה יכול לדבר הוא פטור ויש דעות חולקות.

אם אינו חרש לגמרי והינו כבד שמיעה מאוד וקרא את המגילה בקול, אף אם אינו שומע את קריאתו אך כיוון שאחרים יכולים לשמועו, יצאו הוא ושומעיו ידי חובה (ויש חולקים)⁹⁴.

מי שהינו חרש לגמרי ורק ע"י מכשיר שמיעה שמע את קריאת המגילה מחלוקת אם יצא ידי חובה⁹⁵.

שאלה ב: אפו דברי מאפה בכמות שאינם צריכים הפרשת חלה והכניסם לארגז/לכלי אחד בו יש עכשיו מאפים בשיעור הנצרך להפרשת חלה, האם יש להפריש חלה במצב הנוכחי? האם יש לנהוג כך גם בדברי מאפה שמקבלים במשלוחי מנות? תשובה: יש אומרים שיפריש מהם חלה ללא ברכה⁹⁶.

83 מחלוקת רבות בפרטי הלכות אלו, עיין במקראי קודש ה הלכות א-ח

84 אורח חיים סימן תרפח סעיף ב

85 ב"תשובות והנהגות" כרך ג סימן רלד

86 שו"ע ורמא תרצו א

87 רמ"א בשם מהר"ל תרצה ב, כף החיים תרצה ס"ק יג, ילקו"י מועדים עמ' שט סעיף א, מאמר מרדכי סד לט

88 שו"ע ורמא תרצג ג, מקראי קודש י טז

89 מקראי קודש פרק יד סעיף ו עד סוף הפרק, מעולם ועד עולם-גבריאל גולדמן פרק לח סעיפים יב-כה

90 שו"ע תרצו ו

91 רמ"א תרצו ו, משנ"ב ס"ק יט-כא

92 מאמר מרדכי סד מ

93 חזון עובדיה עמ' קצב

94 מקראי קודש לרב משה הררי פרק ו' סעיף ג ובהערות

95 מקראי קודש לרב משה הררי פרק ו' סעיף ג ובהערות

96 מקראי קודש לרב משה הררי פרק י"ב סעיף כז.

נה. מי שנוסע בימי הפורים אל ירושלים (כרך) או ממנה, עליו לשים לב לשני תנאים עיקריים:

1. מקום הימצאו בזמן עלות השחר.

2. האם דעתו הייתה דעתו לחזור למקומו או לא⁸³.

נו. מתוך דיני פורים תשע"ט, הרב גולן: רבים וטובים עוררו את השאלה מתי יש לחגוג את פורים באפרת, היות שמנקודות מסוימות באפרת רואים את העיר העתיקה של ירושלים ואת הר הבית. בשולחן ערוך⁸⁴ נפסק: "וכן הכפרים הנראים עמהם (עם הכרכים המוקפות חומה), אפילו אינם סמוכים, כגון שהם בהר, או סמוכים להם, אפילו אינם נראים עמהם, כגון שהם בעמק, ובלבד שלא יהיו רחוקים יותר ממיל". אפרת, כידוע, רחוקה מירושלים יותר ממיל (כקילומטר) הרי שדינה כדין עיר פרוזה שקוראת בי"ד באדר. הרב משה שטרנבוך⁸⁵ כותב: "היתר מטעם 'נראה' קשה לסמוך עליו, ראשית דעת הפרי חדש וברכי יוסף שאם נראה יותר ממיל קוראים בי"ד באדר, וכן דעת הגר"א שם דפשיטא ליה מהגמרא כדבריהם ש'נראה' הוא תוך מיל דווקא, אבל גם אי נימא שדין 'נראה' הוא גם ביותר ממיל, מסתבר דמיירי בנראה להדיא, כמבואר במאירי, ושם לא נראה תמיד ולא להדיא, וכל שכן לדעת ציץ הקודש זצ"ל ובספר עיר הקודש והמקדש שצריך שיהא כל הכרך נראה דווקא", ואין זה המצב בין אפרת לירושלים.

נז. עבודה: יש להימנע ממלאכה בפורים, והעושה מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם, אא"כ היא לצורך היום או לצורך מצוה⁸⁶.

נח. בגדי שבת: נהגו ללבוש בפורים בגדי שבת ויו"ט⁸⁷.

נט. פורים דפרזים: אין אומרים על הניסים, ולא תחנון ולא 'למנצח ... ביום צרה' ולספרדים אין אומרים 'תהילה לדוד' שלאחר ובא לציון⁸⁸.

ס. תחנון: אין אומרים תחנון בתפילות בי"ד ולא בט"ו באדר.

אבלות בימי פורים⁸⁹

אבלות בימי הפורים נוהג רק בדברים הנעשים בצנעה (כמו בשבתות השנה) ורשאי לנעול נעלי עור ולא יישב על הרצפה/כיסא אבלים. אוכלים סעודת הבראה אך לא במאכלים עגולים כנהוג במשך השנה. • קריעה: האבלים מקיימים קריעה בפורים, ולאחר ההלוויה מחליפים בגדים לבגדי חג (כדי לא להראות אבלות בפרהסיה). • ניחום אבלים: למרות שאין אבלות בפרהסיה, ניתן לבוא ולנחמם. • סעודת הבראה: לא בביצים קשות ולא במאכלים עגולים כנהוג, אלא במיני מזונות. • אבלים חייבים בכל מצוות היום.

• קריאת מגילה: אבל חייב בשמיעת/קריאת המגילה, אבל תוך שבעה אם אין באפשרותו לקיים מנין בביתו, רשאי ללכת לבית הכנסת לקריאת המגילה, ערבית ושחרית.

לפי מנהג האשכנזים, לא ישמש כשליח ציבור ולא יקרא את המגילה בכדי להוציא אחרים ידי חובה, למנהג הספרדים, יכול לשמש כשליח ציבור ולקרוא את המגילה, ומחמירים בתוך השבעה ומחלוקת אם הוא או אחר יברך את הברכות (משום ברכת שהחיינו).

• משלוח מנות: שו"ע- "יש מי שאומר⁹⁰ שהאבל צריך לשלוח מנות". האשכנזים נהגו שישלח אך ורק משלוח אחד ולא יותר, אין לשלוח לאבל בתוך שנים עשר חודש על אביו ואמו ובתוך ל' יום לאבלים האחרים⁹¹, אך אם שלחו יקבל, ועדיף שבן משפחה אחר יקבלם⁹². עדות המזרח נהגו לשלוח מנות לאבל כרגיל.

מתנות לאביונים: האבל חייב לתת. ולאבל עני מותר ואף מצוה לשלוח אפילו בתוך השבעה.